

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk. Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid. Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DANS DER UREN

Een monoloog

door

Dirk Biddeloo & Marieke van den Broeck

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2014

Nr.2307

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TWEE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DANS DER UREN* op te voeren moet de naam van auteur *MARIEKE VAN DEN BROECK* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.
De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1996/0220/007
ISBN- 978- 90-385-04193

© 1996 Toneelfonds J. Janssens/Dirk Biddeloo & Marieke van den Broeck
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

Jozef Verrezen, tussen de 60 en 65 jaar oud, is het type van de gepensioneerde met de eeuwige pet en steeds dezelfde jas, broek en schoenen. Hij maakt een volkse, soms wat kinderlijke indruk, maar heeft toch meer "bagage" dan men van hem zou verwachten.

Op de scène vooraan wordt de suggestie van een eerder ouderwets café-interieur sober weergegeven. Stoelen, een paar tafels met daarop lege glazen, asbakken... Geïmproviseerde toog, glazenrek. Enkele reclameborden. Eventueel een gele affiche met de aankondiging van een openbare verkoop.

Op de achtergrond duiden 4 houten kruisen en potten met bloemen het kerkhof aan.

Als de handeling begint, keert Jozef langzaam van het kerkhof terug. Hij komt het café binnen, legt een boek kaarten op de stamtafel, ontdoet zich van zijn overjas en gaat aan de schenkbank staan. Spreekt op bittere toon.

Ik WIST dat ze wat van plan waren... Dat laatste jaar... 't Was niet meer zoals vroeger. Ze hadden altijd excuses. Nee Céline, het was geen toeval. Ze hebben mij een loer gedraaid... De ene na de andere... alle drie op anderhalf jaar tijd de laan uit. Zand erover. Kruis erover. Rust in vrede.

(Wijst in de richting van het kerkhof, sarcastisch)

Dat ze rusten in vrede!
 Zij wel! Mijn vrienden...
 Ach Céline. Gods wegen ondoorgrondelijk? Ze leiden naar het kerkhof.

 Eerst Harry, dan Albert. En nu Jean. Hij is hen dus ook gevolgd. Ja, het moest ervan komen... Wij gevierden, Harry, Jean Albert en ik. Dertig jaar aan één stuk. Elke zaterdag. De heren van het kaartspel! Dat kun je zomaar niet wegvegen Céline... De laatste tijd... de laatste tijd kwam Jean trouwens niet meer. Wat konden wij immers nog spelen? Eenentwintigen? Kruisjassen? Wippen misschien?
 Ik kan hem begrijpen...
 Maar toch...
 Was hij dan geen èchte grote broer voor mij?
 Nee, ik ga niet naar de koffietafel. De pistolets zijn niet van Albert, en ik zou h`a`ar terugzien en... dat wil ik niet.
 Nee, dat wil ik niet. Schoppenvrouw! *(lacht bitter)*
 Nee, dat wil ik niet.

(Gaat aan de stamtafel zitten. Terwijl de muziek van "La Gioconda" (de bekende "Dans der Uren") weerklinkt,

schudt hij de kaarten, deelt ze voor vier personen, haalt slagen op en deelt opnieuw. Zijn handelingen verraden ervaring. Hij fleurt op, geeft door de muziek overstemde commentaar. Praat en drinkt met z'n gezellen, gaat in het spel op. Hij deelt steeds weer de kaarten tot het boek is uitgeput, raapt ze vervolgens samen en herbegint. Telkens noemt hij de naam van de andere spelers: Jean... Harry... Albert... Uiteindelijk neemt hij een kaart van het boek, draait ze om en werpt ze op tafel. De muziek houdt bruusk op.)

Schoppenen is troef! (tot de anderen) Schoppenen... En wil je eens wat weten? 't Is Schoppendame. Schoppenvrouw. Albert? Heb je het gehoord? Hé? Vind je 't niet grappig...? En jij, Harry? Jij kan er evenmin om lachen..? Maar de Jean wel hé... De Jean wel... Hoe? Geloof je me niet? Denk je soms dat ik een of ander truukje heb uitgehaald? Hahaha maar Jean toch. Hier!

(toont de kaart)

Kijk zelf maar! Schoppendame heeft het spel in gang gezet... (legt na enige ogenblikken de kaart neer) Céline! Nog eens hetzelfde! Hartenheer trakteert!

(toont Schoppendame opnieuw, spreekt met nadruk)

Ja... bekijk haar maar eens goed.

(Albert wil kaart naar zich toe trekken, Jozef legt er zijn hand op, berispt Albert)

Nee Albert! Poten af jij!

(draait zich om)

Ha Célineke! Zeg mannen, hoe lang kennen wij ons Célinneke eigenlijk al? Ze ziet er nog precies hetzelfde uit als vijftien jaar geleden. Maar Harry merkt daar natuurlijk niets van. Wij wel hé Albert? Wij hebben daar geen bril voor nodig.

(Laat de kaarten liggen, gaat naar de schenkbank, komt terug als Céline, heupwiegend, koket, met een presenteerblad op de rechterhand. Als Albert een weinig handtastelijk wordt, lacht ze toegeeflijk.)

Pardon! Service! Schoon weer vandaag hé makkers..? Albert! Allez toe.

(rondwandepend, op ironische toon, maar toch ook kameraadschappelijk)

Ruitenheer... Klaverenheer... Schoppenheer en ik... Hartenheer. Weten jullie nog waarom wij elkaar zo noemen? Ja, het is allemaal begonnen als een grapje, dat is waar. Het doet mij genoeg dat jullie dat zo goed herinneren.

(blijft staan, met vervormde, clowneske stem)

Onze Harry! De enige echte klaverenheer! Kan ook moeilijk anders met zo'n konijnetanden. Een hele piet! Er zijn er niet veel zoals hij. Afdelingschef op een

verzekeringkantoor! Is dus verzekerd van een onbekommerde oude dag... hoewel... natuurlijk... al te zeker kan je nooit zijn in het leven...

En dan!

(slaat Albert op de schouder)

Albert! Bakker sedert zijn geboorte! De bon-vivant van het clubje. Jij hebt het toch vaak bruin gebakken, is het niet Albert? Jouw vrouw heeft nooit geweten hoe zeer jij gesteld was op buitenechtelijke snoepjes... Maar al bij al is Alberts broodje gebakken... en zijn bloeiende zaak werd overgenomen door zijn oudste zoon. Drink nog eens, Albert! Gezondheid, beste vriend. Het lag gewoonweg voor de hand dat jij onze koekenheer zou worden!

(begroet vervolgens Jean)

Jean! Schoppenheer! Kon niet anders. Met z'n voorliefde voor zwarte kledij... en *(uitdagend)* Schoppenvrouw. Ja, hij heeft het ver geschopt. Hoofdcontroleur op het ministerie van financiën. Rijksambtenaar. En van onberispelijk gedrag, zoals alle ambtenaren! Ha!

(Gaat zitten, houdt zich opnieuw met de kaarten bezig, speelt ermee, haalt dan tergend langzaam Schoppendame tevoorschijn. Spreekt bijna fluisterend)

Schoppenen is troef. Schoppendame is troef. Je hoeft me niet zo verwilderd aan te kijken Jean, het is niet mijn schuld dat zij nog deel uitmaakt van het spel...

O jawel, Schoppendame hoort thuis aan de zijde van Schoppenheer, daar heb je gelijk in, maak je maar geen zorgen. Schoppendame heeft jouw kant gekozen. Maaar... en dat weet jij ook wel... het is nu eenmaal zo dat er nog andere heren in het spel zijn en dat niet elk kaartspel volgens dezelfde regels wordt gespeeld.

Laat ons een eenvoudig voorbeeld nemen, Jean. Patiënce. Daar zoekt de zwarte dame altijd het gezelschap op van een rode heer, waar of niet?

(keert tot het spel terug)

... Goed goed, zoals je wil. Harry neem eens af. En Albert, let toch op zeg. Waar zit je weer met je gedachten? Als we dat eens wisten.

(lacht, verandert dan bruusk van toon. Wordt kwaad.)

Wàt zeg je? Jullie gedrieën zijn uitgenodigd om de inhuldiging van een kunstwerk in het gemeentepark bij te wonen?

(gaat in het deurgat staan, roept hen na)

Nu goed dan, veel plezier!

(gooit kaarten op tafel en begint te ijsberen)

Alle goede dingen bestaan uit drie, mijnheer! Vraag het maar aan de drie wijzen! De drie musketiers. De Heilige Drievuldigheid!

(boeit zich op)

Als het op gewichtige zaken aankomt, mijnheer, gemeenteraadzitting, seniorenraad, vernissage in het cultureel centrum, toneel, culinair weekend, wijndegustatie,... als het dààr op aankomt, mijnheer, dan kunnen ze het met hun gedrieën wel gemakkelijk redden.

Harry Albert Jean... Jean Harry Albert... Het onafscheidelijk trio!

(gaat terug aan tafel zitten, schudt woest de kaarten)

Maar als de heren zich willen verlustigen in het kaartspel... Dàn hebben ze natuurlijk een vierde wiel nodig... En dat vierde wiel..

(rateelt, terwijl hij een militaire houding aanneemt)

Dat ben ik, je me présente, Joseph Verrezen, kruideniertje tweede klasse!

Na jarenlang een hardnekkige, maar ongelijke strijd te hebben geleverd tegen de overmacht van een super Mc.Donald supermarkt, heeft de kleine kruidenier besloten tot een eervolle capitulatie en liquidatie van de bestaande stock, waarna werd overgegaan tot openbare verkoop van het eigendom in kwestie.

Het bracht veel minder op dan verwacht, zodat noodgedwongen een verhuis volgde naar een klein huurappartement...

Natuurlijk bracht mij dat niks op. Ik was niet in de wieg gelegd om kruidenier te worden. Als ik mijn zin had mogen doen... ach ja, vader... laat maar. 't Zijn

vijgen na Pasen. En ik weet zelf niet eens hoeveel een half pond nu kost.

(verveeld)

Nee Jean, je hoeft mij het geld dat ik bij het kaartspel verloren heb, niet terug te geven... Het loont de moeite niet. En je hoeft dat etentje echt niet te betalen... Ik weet ook dat het de laatste dag van de maand is. En dan? Vrienden? Ha. Grootmoedigheid heeft iets neerbuigends Jeanke... Ach nee, vergeet het. Laat ons over iets anders praten.

(gaat naar de schenkbank, begint op mild spottende toon te spreken)

Allez Céline, zie ze daar nu zitten met z'n drieën... 't Vet is toch wel van de soep hé... Geen beweging in te krijgen... 't Zal hun dag niet zijn, zeker... Wel ja, ga maar naar huis! Dat is misschien nog 't beste. Geef me nog maar een pilsje, Céline. En neem zelf ook iets.

(drinkt, kijkt naar buiten)

Gezondheid ja...

Allez, morgen beginnen de scholen terug. En de bladeren beginnen ook al te verkleuren. Binnenkort komen de chrysanten in bloei...

(strijkt over zijn hals, maakt pijnlijke grimas)

Ha, die mist 's morgens. 't Zal een vroege winter worden, let op mijn woorden...

Zeg Céline... 't Gaat niet goed met den Harry hé. Hij ziet zo bleek als de maan. Ik vind ook dat hij de laatste tijd zo stil is... Niet dat hij een groot causeur is. Nee...

En niet voor 't een of 't ander... maar heb je de koekenheer al eens goed bekeken? Wordt hoe langer hoe kaler. Heb soms de indruk dat zijn kop de vorm van een pistolet begint aan te nemen.

(lacht, merkt dat Céline hier niet op reageert. Slaat dan schampere toon aan)

Albert de Koekenheer. Cultuurminaar.
Tentoonstellingen, toneel, ballet. Laat me niet lachen!

Worstenbrood! Petit fourkes! Bavarois. Vlaaien. Dàt zijn z'n creaties. Schitterende creaties, dat meen ik. Culinaire kunst! Echt. Maar dat hij zich dààr dan op concentreert. Van de rest heeft hij geen kaas gegeten. Daar moet hij afblijven.

Kunst..! Kent niet eens het verschil tussen een schilderij van Magritte en een margriet in de wei.

Over z'n Sonja wil ik niets zeggen. Die is onderlegd en echt kunstzinnig. Komt ook uit een heel ander milieu. Heeft alle kansen gehad. Maar hij... Denkt zeker dat haar glans op hem afstraalt.

En die andere twee moedigen hem nog aan om met hen mee te doen...

Jean en Harry zijn actief in de politiek en het is dus normaal dat ze zich af en toe op een vernissage of een tentoonstelling laten zien. Dat begrijp ik.

Maar Albert... En weet jij ook waarom ze hem er zo graag bij hebben, Céline?

(draait zich om)

Céline?

(gaat weer aan tafel zitten)

Ja, je hebt gelijk. Ik mag me niet zo laten gaan... Het is inderdaad al te gek dat ik jaloers zou zijn op die oudbakken koffiekoek.

(springt overeind)

Wat is Albert meer dan ik? Hij bakker, ik kruidenier. Zelfstandigen. Of niet soms?! Waar zit dan het verschil? Nergens? Ha nee? Geld! Geld, ja! De valse sleutel die alle poorten opent.

Fel overdreven? Vriendschap is voor mij nooit een ijdel woord geweest Céline, dat weet jij ook. Maar die vriendschap heeft mij lelijk parten gespeeld, o ja... Ja, dat zeg ik nu het te laat is! Jaren aan een stuk heb ik gezwegen en in stilte geleden om wat ze mij hebben aangedaan.

Altijd zij gedrieën op stap! Drie gewichtige heren; afdelingschef, controleur, bakker! Op weg naar ergens waar er geen plaats voor mij is.

(ijsberend)

Albert... De koekenheer... Kent véél mensen! Sonja, zijn vrouw, is de zuster van de burgemeester... Zit in

de kliek van de notaris, je weet het zelf ook. Ze bezit drie eigen huizen. Een zoon die chirurg is... Geen wonder dat Harry en Jean graag in zijn gezelschap gesignaleerd worden... Een interessante partij, politiek gezien héél interessant... En toch is hij niets meer dan ik!

(staart voor zich uit. Zijn verbittering ebt langzaam weg. Hij wordt de kruidenier van vroeger, fluit een deuntje, begroet een klant, loopt heen en weer, gaat dan monter achter de schenkbank staan.)

Kilo patatjes, fles limonade, nogal een weertje hé Yvonne. Smeerkazeke, twee bussels prei, van de beste hoor, komen recht van de veiling... Voilà zie. Honderddertig... zeventig terug. En nog zegeltjes ook... Wablief? Ik..? Vanavond naar de voetbal kijken? Bijlange niet! Kaarten zoals elke zaterdagavond, in de Linde. Wij gevierden hé... Het klavertje vier, zoals ze zeggen. Dat is al jaren zo.

(mijmerend, verstrooid)

Ja Yvonneke, tot ziens... Doe ze de groeten...

(vergenoegd, trots, na een lange pauze tot zichzelf)

Harry. Klaverenheer. Wat zouden we daarover zeggen. Hij bekleedt een hoge functie en hij woont in een chique wijk.

Heeft me al dikwijls gevraagd om bij hem thuis eens langs te komen, maar het leek wel alsof hij geen antwoord verwachtte. Daarbij, zijn vrouw is nogal

selectief en... niet zo gesteld op mij. Kan Harry niet aan doen. Ik wil ook niet beweren dat het een slechte jongen is. Verre van... Pff... Maar zo kleurloos...

(nerveus, rondwandelen)

Albert. Albert en ik. Wij hebben elkaar ook nooit een bezoek gebracht. Het was zijn gast die hier het brood bracht. Vreemd, want we zijn toch vrienden... Enfin ja... toch min of meer. Anderzijds... Ik moest altijd op de winkel letten. Een man alleen, wat wil je...

(weinig overtuigend)

Misschien zou ik eens naar Albert toe kunnen gaan. Misschien wel, als het eens pas geeft.

(blijft staan, trots)

Jean. Dè Jean. Hem ken ik al van in de lagere school. Zat drie jaar hoger dan ik. Woonde een paar huizen verder. Hij kwam mij 's morgens altijd ophalen. Jean... was zo'n beetje mijn grote broer.

(schreeuwt)

Hé Rosse! Met de Jean in de buurt zingt ge wel een toontje lager hé!

(zucht)

Maar spijtig genoeg wàs hij niet altijd in de buurt...

Jean is steeds bij de besten geweest op 't school. 't Was dan ook te verwachten dat hij naar de universiteit zou gaan. Handelswetenschappen. Grote onderscheiding. Ik? Ik zou dolgraag naar de academie zijn gegaan, van kleinsaf aan heb ik goed kunnen tekenen. Maar toen ik zestien was, stierf mijn vader. Liet vier kinderen achter, ik was de oudste.

Niet meer dan normaal dus dat ik moeder bijsprong in de winkel.

'n Kruidenierszaak dan nog. Het werk hield nooit op. Ik kon de academie vergeten.

(gaat naar de toog, klinkt met Jean)

Ha Jean! Proficiat kerel..Goed goed, ik mag niet klagen.

(wandeland)

Hij kon aan de slag als ambtenaar van eerste niveau. En mij restten de appelen en de peren. "In de Hof van Eden bij Joske Verrezen"... Maar toch bleven we goede vrienden, Jean en ik. De band uit onze kindertijd was immers heel sterk. We gingen ook nog regelmatig samen op stap, we bezochten dezelfde kroegen, dronken hetzelfde bier... Tot op een dag... ik haar leerde kennen. Rebecca... De Schoppendame.

Zij die mijn hoofd op hol bracht en mijn leven had kunnen veranderen. Schoppendame. Een verdomd hoge troefkaart...

Ik heb haar uit handen gegeven.

(verbitterd)

Is het niet, Jean?!

(geroezemoes, gerinkel van glazen. Tegelijkertijd geluid van wind en regen. Verrezen heeft het koud, worstelt tegen de wind in. Doet dan alsof hij door helverlicht raam naar binnen kijkt. Stemmen en muziek. Ironisch.)

Wel wel wel. Het jubileum van de ocmw-voorzitter. Hmm. Wat heeft die man zich verdienstelijk gemaakt... Verrukkelijk de geuren van die warme hapjes. Komen uit een andere oven dan die van onze koekenheer! Schuimwijn? Onzin. Dat is niets minder dan champagne, beste vriend!

(schatert)

Nee nee nee, zonder uitnodiging kom je er niet in!
Geen denken aan!

(enkel nog muziek)